

HRVATSKI

Godina XX, broj 35

2. rujna 2010.

cijena 100 Ft

Pjevač Tamburaškog orkestra
Sumartonski lepi dečki,
David Hason, nastup orkestra
na Festivalu zlevanka,
vino i tambure
u Sumartonu

Komentar

Iza brojaka

Još smo jednom uspješno riješili zadatak registriranja u hrvatske biračke popise, propisan zakonom što je stupio na snagu od prošlih izbora 2006. g. po kojem manjinske zastupnike mogu birati tek oni mađarski državljani s pravom glasa koji se u zakonskom roku upišu u manjinske biračke popise. Kao i prije četiri godine, i ovaj put smo dobili brojku registriranih birača i ako gledamo povišeni rezultat s 11 093 na 11 573, možda možemo biti i zadovoljni; ako pogledamo rezultat mogućnosti utemeljenja manjinskih samouprava, koji je također narastao s 115 na 128, možda opet možemo biti zadovoljni. Brojke nam pokazuju pomak, ne velik, ali ipak pomak, u regresiji, kada se sve smanjuje, npr. financijske potpore, broj vijećnika manjinskih samouprava, barem se ovaj broj povećava. Što kriju ovi brojevi? To je za mene mnogo više zanimljivije.

Gledajući podatke o broju birača u hrvatskim biračkim popisima stvar postaje zanimljivija pogotovo ako se pri tome zagledamo i u podatke posljednjeg popisa pučanstva. Prema mojoj logici, možda bi podaci popisa pučanstva trebali biti ravnomjerno povezani s registracijama, pa je zanimljivo da u nekim naseljima gdje prema popisu pučanstva nema ni jednog Hrvata, registriralo se trideset osoba, ili u mjestu gdje prema popisu pučanstva ima tek nekoliko osoba, isti se broj ljudi registriralo kao u mjestu gdje prema popisu pučanstva 80% stanovnika čine Hrvati. Onda i ja postaviti pitanje „Tko je Hrvat?“, što je učinila i moja kolegica Timea Horvat u komentaru u 32. broju Hrvatskog glasnika pod naslovom „Gdo je Hrvat?“. Onaj tko se zna dobro postaviti za Hrvata, a ne zna nijednu pravilnu rečenicu reći na hrvatskome jeziku, onaj koji pod hrvatskom himnom stavi ruku na srce, ali nikad nije progovorio hrvatski? Onaj koji se dao upisati prilikom popisa pučanstva ili onaj koji se registrirao na biračkoj listi, ili onaj koji nije učinio ni jedno ni drugo, ali savršeno govori hrvatski? Čvrsto se nadam da ima dosta i takvih koji su ispunili sva tri kriterija, a osim toga i služe se svojim jezikom, i taj jezik predaju i svojoj djeci, možda i svojim unucima. Stoga je upitno je li uvođenje registracije u izborni manjinski zakon ispunilo svoj zadatak, odnosno s njim može li se izbjeći takozvani etnobiznis manjina. Mislim da baš i ne, čak je možda učinio i neke negativne tendencije, naime neki ljudi podatak broja registriranih gotovo poistovjećuju s brojčanošću dotične manjine u nekim mjestima, čak i oni koji su pripadnici dane manjine. Pohvalno je ako u nekome mjestu ima vrlo mnogo registriranih jer za to mjesto se zna da je u njemu organiziranost dobra, jer su vrlo dobro informirali stanovništvo, no mislim da ne treba negativno ocijeniti ni ona mjesta gdje ih ima manje jer to ne znači da u tim mjestima nema dovoljno Hrvata s nacionalnom samobitnošću, radi se o tome da ne žele sudjelovati u izborima, to pravo im je zakonom dano, kao što je dano i prilikom drugih izbora, ali to ne znači da taj pripadnik nacionalne manjine nije vrijedan član naše hrvatske zajednice, možda ta osoba nije iza tog registracijskog broja, ali pridonosi razvoju svoje manjine.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Toliko je raznolika hrvatska stvarnost u Mađarskoj da se neobaviještenom Hrvatu teško snaći u njoj. A kako će se on obavijestiti o toj stvarnosti??? Valjda samim sudjelovanjem u njoj. Ako ne sudjeluje u njoj, onda je doista hrabrost prihvaćati se odgovornoga posla i, ne daj bože, izvlačiti bilo kakve zaključke pa, ne daj Bože, te

svoje ad hoc zaključke dalje širiti. Hrvati uz rijeku Muru, s mađarske strane granice, kazuju kako i nije najsretnije da ih se naziva pomurskim Hrvatima jer se Pomurje zapravo nalazi u Sloveniji. Međimurje je s druge strane Mure, u Hrvatskoj. Vinko Žganec ih je nazvao Hrvatima oko Velike Kaniže, a njihovo se društvo zove Društvo Horvata kre Mure. Oni su ovih mjeseci korisnici IPA fondova. Projekti koji se ostvaruju, itekako pridonose jačanju nacionalne svijesti i hrvatskoga ponosa Hrvata ovoga kraja. Dokazuju to i posljednje dvije velike priredbe u sklopu europskoga projekta Puna zdela; Festival gibanica u Serdahelu i festival Zlevanka, vino i tambura u Sumartonu. I prije europskog projekta su se organizirale spomenute manifestacije u tim naseljima. Naravno, sa znatno manje financijskih sredstava, dakle i s mnogo manje sadržaja, i ne u okvirima prekogranične suradnje s naseljima u Hrvatskoj... Prijatelji iz Hrvatske, mještani, namjernici iz Hrvatske, željni dobrog koncerta, kapljice vina i zalogaja jela iz mađarske kuhinje..., mnogobrojni tamburaški sastavi, KUD-ovi, svirači iz Hrvatske. U svlačionici su djeca

prisiljena razgovarati na hrvatskome, vinari ako žele ponuditi svoje vino, također, ako se želi plesati i pjevati, pleše se i pjeva hrvatska nota. Nema, kako bi rekao moj sedamnaestogodišnji sin, smetnje u identitetu, on je HRVATSKI. Nevjerojatno je s koliko je umijeća predsjednik KUD-a Sumarton Joža

Đurić moderirao i vodio program, kroz pet sati programa, na dva jezika. Mirno mogu kazati kako bi mu na umijeću pozavidio i Branko Uvodić, urednik emisije Lijepa Naša, da se zatekao u Sumartonu. Ni kiša nije mogla pomesti veselo raspoloženje. Članice i članovi KUD-a Sumarton i cijelo selo uložili su goleme napore. Kuharice su od ranih prijepodnevnih sati do kasnih noćnih pekle lepinje, zlevanke, kolomperčice... Dobar, veoma dobar temelj za daljnji rad, ali i zadatak svim hrvatskim aktivistima u naseljima danog područja, onima koji su svojim izborom na političkoj sceni, obavljaju političke dužnosti u manjinskim samoupravama, koji su politički dužnosnici Hrvata ovoga kraja, zastupnici vrhovnoga političkog tijela Hrvata u Mađarskoj, da porade kako bi se u buduće europske projekte prekogranične suradnje ugradilo što više sadržaja ciljanih na osvješćivanje važnosti jezika i pisma Hrvata u Mađarskoj i Hrvata ovoga kraja. A sve poradi jačanja nacionalne svijesti i očuvanja samobitnosti Horvata kre Mure, kao dijela velike obitelji Hrvata u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

SANTOVO – Gradnja učeničkog doma po planu

Pošto su podignuti zidovi dvokatnice, gradnja novoga hrvatskog učeničkog doma i vrtića u Santovu, projekt Hrvatske državne samouprave, nastavlja se po predviđenome planu. Ovih dana počeli su radovi na krovu.

S. B.

Aktualno

Pomurci će na lokalnim manjinskim izborima krenuti na listi regionalne organizacije

Ladislav Gujaš, predsjednik Društva Horvata kre Mure, sazvaio je članove Predsjedništva i predsjednike hrvatskih manjinskih samouprava na sastanak 23. kolovoza u Mlinarcima. Raspravljalo se o pripremama Državnoga hrvatskog dana, o kandidiranju za europske natječe, a najvažnija točka dnevnoga reda bila je problematika predstojećih lokalnih manjinskih izbora.

Sjednica Društva Horvata kre Mure

Najvažnije pitanje sjednice bila je problematika predstojećih manjinskih izbora. Predsjednik je izvijestio o raspravi na posljednjoj sjednici Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj, gdje je dogovoreno da kandidati mogu krenuti na listi svoje regionalne organizacije, ne moraju na listi Saveza Hrvata u Mađarskoj, radi lakšeg rješavanja tehničkih zadataka. Budući da zalska regija nema dovoljno mjesta (naselja) gdje su se ispunili uvjeti za biranje zastupnika i utemeljnje hrvatske manjinske samouprave (time neće imati ni dovoljan broj elektora nakon izbora kako bi ostvarila 10% od ukupnoga broja izabranih hrvatskih elektora i time stekla proporcionalno pravo udijela u broju mandata u budućoj Skupštini HDS-a) ne može sama ni pokrenuti državnu listu. Nazočni su se izjasnili kako na državnu listu može regija dospjeti samo na listi Saveza Hrvata u Mađarskoj, stoga Društvo Horvata kre Mure nikako se ne može smatrati konkurentnom organizacijom. Ovakav način kandidiranja već ima praksu otprije četiri godine. Kandidati znatno lakše mogu kontaktirati osobu u regiji radi potpisa i žiga, s obzirom da je vrijeme predaje kandidature vrlo kratko.

Nekolicina od nazočnih smatrala je da to nije najbolje rješenje jer se pročulo da neke od regija već će i na lokalnim manjinskim izborima krenuti na Savezovoj listi jer Savez ne želi u daljnjem koalirati ni s jednom regionalnom organizacijom, i oni koji ne krenu na Savezovoj listi, prilikom lokalnih manjinskih izbora neće imati mogućnosti kandidirati se ni na Savezovoj državnoj listi, pa tako neće imati mogućnosti dospjeti u Skupštinu HDS-a. Zbog tih informacija nastao je metež jer se ni članovi Zemaljskog vijeća nisu sjećali da je donesena takva odluka na sastanku 6. lipnja 2010. g. u Baji, a ni zapisnik, nažalost, nisu dobili o tom sastanku, iako je prošlo više od dva mjeseca od njega. Nakon rasprave ipak je odlučeno da će pomurski kandidati krenuti na listi Društva Horvata kre Mure, kao što je to učinjeno prije četiri godine.

Kako na državnu list?

Ladislav Gujaš spomenuo je još da je na sjednici Predsjedništva dogovoreno da će Savez uza suglasnost regionalne organizacije pokrenuti kandidate na državnoj listi.

Udruga baranjskih Hrvata i baranjski kandidati

Da je na sjednici Predsjedništva dogovoreno da će Savez uza suglasnost regionalne organizacije pokrenuti kandidate na državnoj listi potvrdio je za Hrvatski glasnik i predsjednik Udruge baranjskih Hrvata Ivan Gugan boraveći nedavno u Sumartonu (Udruga baranjskih Hrvata, registrirana prije dvije godine još nije ispunila zakonom popisani rok od tri godine za postavljanje samostalne liste). Po njemu on se točno sjećao da je na posljednjoj sjednici Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj dogovoreno da bez odobrenja regionalne organizacije (Udruga baranjskih Hrvata je registrirana udruga koja se učlanila u Savez Hrvata u Mađarskoj) kandidati ne mogu krenuti na Savezovoj listi. Gugan je kako kazuje konkretno pitao predsjednika Saveza da li osoba koja je preko regionalne organizacije član Saveza, može krenuti na listi Saveza. Dobio je pozitivan odgovor. S druge strane reče Ivan Gugan predsjednik Saveza Joso Ostrogonac je bio u Baranji bez toga da je službeno obavijestio predsjednika regionalne udruge, i potpisao je prijavnice za kandidaturu nekim osobama. Kako kazuje to je on kao predsjednik regionalne udruge saznao iz neslužbenih izvora. Prema mišljenju Ivana Gugana time je prekršena odluka Predsjedništva Saveza, predsjednik je potpisao kandidaturu ljudima za koje regionalna udruga i ne zna tko su (naravno, pretpostavlja da su Hrvati).

Kronologija..., po Hrvatskom glasniku

Prolistamo li naš tjednik, koji je izvještavao o sjednicama Predsjedništva i Zemaljskog vijeća Saveza Hrvata u Mađarskoj, pronaći ćemo sljedeće: U broju 19. Hrvatskog glasnika od ove godine (napis Kristine Goher pod naslovom Sporazum oko načina delegiranja na kongres) piše kako su se na sjednici Predsjedništva 7. svibnja u Budimpešti: «*složili da članovi SHM-a jesu svi članovi pojedinih regija, a osnova načina delegiranja jest članstvo regije, po kojem na 25 osoba računa se jedan delegat. No sve to treba prihvatiti Zemaljski odbor, koji zasjeda 6. lipnja u bajscome Narodnosnom domu.*» Na spomenutoj sjednici se raspravljalo o članstvu vezano uz delegiranje na kongres.

O sjednici Zemaljskog odbora Saveza u

Baji (napis Stipana Balatinca pod naslovom Odluka o sazivanju redovitog kongresa do kraja ove godine) mogli smo čitati u 25. broju našega tjednika ove godine u kojem piše da Zemaljsko vijeće Saveza za mjesne izbore podupire samo kandidate koji su članovi Saveza (članovi su oni koji su uplatili članarinu do kraja srpnja), ali konkretan odgovor ne dobijemo kako se tretiraju oni članovi (ako se računaju članovima) koji su se učlanili preko svoje regionalne organizacije. O tome, odnosno o dogovoru s predsjednicima regionalnih organizacija u svezi s kandidiranjem nema informacija ni u posljednjem napisu Hrvatskoga glasnika (32. br.) u kojem piše o sjednici Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj održanoj u Budimpešti.

Predsjednik Saveza Joso Ostrogonac još u 43. broju Hrvatskoga glasnika 2009. g. je izjavio: «*Ja mogu zamišljati i postavljati listu zajedno s kompromisom s drugim udrugama, zašto ne bih ako su i one naše, i tamo ima korisnih ljudi. Zašto ne bismo išli u biračku koaliciju? Što je veća paleta, šarenija slika, time je možda i bolja, no mislim da Savez mora imati jednu većinu, mora imati svoju određenu poziciju.*» Naravno, to je bilo njegovo mišljenje još lani u listopadu, to se moglo i mijenjati, ali o raznim pitanjima, dakako, ne odlučuje on sam. Ukoliko je Predsjedništvo donijelo odluku o nečemu, članovi su dužni to uzeti u obzir.

beta

SALANTA – U organizaciji Seoske i Hrvatske samouprave, na tamošnjem umjetnom jezeru 4. rujna priređuje se već tradicionalni godišnji Dan sela. Kako kaže salantski načelnik Zoltán Dunai, programi počinju u ranim jutarnjim satima ribičkim natjecanjem na jezeru, nastavljaju se revijalnim kuhanjem i brojnim dječjim programima koji otpočinju u 10 sati, a u 15 sati je svečano otvaranje Dana i proglašenje rezultata prijedpodnevnih natjecanja te predaja prigodnih poklona. Folklorni program počinje u 15.20 nastupom Malenih iz Salante, potom nastupa KUD Marica te Dječja skupina Folklornog ansambla Mecsek iz Pečuha U večernjim satima nastupaju RPM Break te Pjevački zbor Ekluziv, a na balu će svirati Podravka. Dan potpomažu: Dál – KOM Kft., Notheisz Ballon Kft., VOLVO-Van -Truck Kft.

PEČUH – U sklopu međunarodne manifestacije Pécs Cantat od 15. do 22. kolovoza, 17. kolovoza, u zajedničkom pjevanju na Šetalištu (trg ispred pečuške katedrale) našle su se i dvije hrvatske narodne pjesme. Jedna je bila svatovska iz okolice Pečuha „Čula jesam da se dragi ženi”, a druga poznata podravska, točnije starinska pjesma „Tinini-tanana”. Sudionici, a i gledatelji oduševljeno su pjevali hrvatske napjeve, kako bi se nakon večernjeg koncerta, od 21 sat priključili i u ples u hrvatskoj plesačnici. Na zajedničkom pjevanju, a i u plesačnici svirao je Orkestar Vizin.

HARKANJ – Tradicionalni XVI. Harkanjski berbeni festival održava se 4–5. rujna. Niz programa obilježiti će dvodnevna događanja, nastupi kulturnih društava, koncerti. Tako će prvoga dana festivala na šetalištu Zsigmondy na tamošnjoj otvorenoj pozornici, nakon otvaranja Festivala, koje počinje u 16 sati, među inima, nastupiti Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata, a na istome mjestu, s početkom u 20 sati, otpočet će koncert Bobana Markovića. U Harkanju će u dva spomenuta dana nastupiti brojni izvođači, tako: Viki Marót, Orkestar Nova Kultúr, Popkabare Irigy Hónalj-mirigy, bit će održan mimohod ulicama grada u kojem će sudjelovati i folkloriši iz Radikovca, balovi u večernjim satima te gala program kulturnih društava, vatromet i niz popratnih dvodневnih sadržaja prilagođenih svim Harkanjcima i njihovim posjetiteljima. Sudjelovat će i izaslanstva prijateljskih gradova iz Hrvatske: Novi Vinodolski, Pušća, Orahovica...

VODICA – Proštenje u povodu blagdana Male Gospe (8. rujna) na bajskoj Vodici ove godine održat će se tjedan dana prije, umjesto uobičajene druge, prve subote i nedjelje, 4. i 5. rujna. Već po običaju, u nedjelju, 5. rujna, prva misa u kapelici bit će ujutro u 6 sati, zatim slijedi hrvatska misa u 8, a njemačka u 9 sati. Velika svečana misa, koju će predvoditi kalačko-kečkemetski nadbiskup dr. Balázs Babel, održat će se na otvorenom, s početkom u 10 sati.

Prisjećanje na biskupa Ivana Antunovića, duhovnog vođu i preporoditelja bačkih Hrvata

Kalačka svečanost zajedništva u vjeri i nacionalnoj svijesti

U organizaciji gradske Hrvatske manjinske samouprave, u nedjelju, 22. kolovoza, u Kalači je i ove godine priređen Spomen-dan biskupa Ivana Antunovića.

Kada su bački Hrvati 8. svibnja 2001. godine u okviru svečanosti na nekadašnjoj kanoničkoj kuriji otkrili spomen-ploču svome duhovnom vođi, preporoditelju, kalačkom kanoniku i biskupu Ivanu Antunoviću, u povodu 125. obljetnice njegova imenovanja za naslovnog biskupa, učinili su to s nakanom da se ne zaboravi njegovo djelo kojim nas je zadužio. Iduće godine uslijedio je nastavak, u izdanju Hrvatski književnici u Mađarskoj objelodanjene su i dvije knjige: *Život i rad biskupa Ivana Antunovića, narodnog preporoditelja* te najvrednija knjiga podunavskih Hrvata u 19. stoljeću, njegova *Razprava o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih u pogledu narodnom, vjerskom, umnom, građanskom i gospodarskom*.

Od toga vremena postaje tradicijom da se bački Hrvati oko blagdana Svetoga Stjepana kralja okupljaju u kalačkoj prvostolnici kako

bi se prigodnim kulturnim programom, misnim slavljem na hrvatskom jeziku, svečanosti i polaganjem vijenaca prisjetili biskupa i preporoditelja Ivana Antunovića, njegova života i djela.

Svojim utemeljenjem, organizaciju Spomen-dana od 2007. preuzela je Hrvatska manjinska samouprava grada Kalače, ali je ostao županijski karakter. Posrijedi je priredba koja svojim programom jednako okuplja sve naraštaje, a pridonosi jačanju duhovnog zajedništva i osjećaju o pripadnosti hrvatskome narodu.

Nakon okupljanja bačkih Hrvata, sudionika programa, predstavnika hrvatskoga društvenog života u Bačkoj i Mađarskoj, gostiju iz Hrvatske i uzvanika, već po običaju, u ranim popodnevним satima organiziran je posjet nadbiskupskoj riznici u Hunyadijevoj ulici.

Na dvorištu Kulturnog središta u Ulici Svetog Stjepana kralja br. 2–4, upriličen je prigodni kulturni program s hrvatskim narodnim pjesmama i plesovima koje su prikazali KUU „Nikola Šubić Zrinski” iz Petrijevac (Hrvatska), Bunjevački kulturni krug iz Čavolja i Pjevački zbor „Biser” iz Dušnoka. Okupljene su pratili Tamburaški sastav „Bačka” iz Gare i Tamburaši iz Petrijevac.

Nakon toga okupljeno mnoštvo prešlo je u kalačku prvostolnicu, a već po običaju, prije mise molila se krunica. Misno slavlje na hrvatskome jeziku predvodio je mons. Andrija Kopilović, župnik Subotičke župe Marije Majke Crkve, predsjedatelj Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost Ivan Antunović, susluživši s drugim svećenicima. U svojoj prigodnoj propovijedi on je pozvao okupljene bačke Hrvate na zajedništvo u vjeri i Isusu Kristu. Kako je uz ostalo naglasio,

najveće blago hrvatskoga naroda, jednog od najstarijih kršćanskih naroda u Europi, kroza stoljeća upravo je vjera.

Misa je uljepšana pjevanjem pučkoga crkvenog zbora iz Santova pod vodstvom župnoga kantora Zsolta Siroka, te čitanjima i molitvom vjernika na hrvatskome jeziku.

Na kraju mise okupljene hrvatske vjernike pozdravio je i nadbiskup kalačko-kečkemetski dr. Balázs Bábel, podsjetivši kako se hrvatski i njemački vjernici svake godine oko blagdana Svetog Stjepana kralja okupljaju u kalačkoj prvostolnici. Ovako zajedništvo, po njegovim riječima, pokazuje da se slijede Kristove riječi o evangelizaciji naroda. «Narodi i jezici su se tijekom povijesti miješali i u Europi i u nas, stoga je jedini način, kako nas uči Sveti Stjepan, da se svaki narod evan-

gelizira po svojim običajima i načelima», reče uz ostalo kalački nadbiskup. Dotaknuvši sličan položaj manjina u našoj domovini i mađarskih manjina u nekim drugim državama, koje se jednako zalažu za opstanak i očuvanje materinskoga jezika, iako nemaju sve one mogućnosti kao narodnosti u Mađarskoj, kao jedinstveni slučaj u svijetu naveo je primjer Santova gdje i mađarska djeca pohađaju hrvatsku školu. Istaknuvši kako toga nema nigdje u svijetu, a to je moguće samo onda ako postoji otvorenost i u Katoličkoj crkvi i u zemlji. Koristeći se prigodom okupljanja u povodu prisjećanja na naslovnog biskupa Ivana Antunovića, nadbiskup Bábel proslavu je zaokružio svečanim činom. Naime santovački župnik Imre Polyák, kojega je zahvaljujući njegovoj predanoj službi, imenovao namjesnikom za narodnosti i manjine, položio je svečanu prisegu. Naglasivši da je svaka crkvena dužnost služba, nadbiskup je izrazio vjeru da će na novoj dužnosti služiti njemačku i hrvatsku zajednicu kao što je služio župnu zajednicu u Santovu.

Nakon mise ispred nekadašnje kanoničke kurije održana je mala svečanost, prisjećanje i polaganje vijenaca kod spomen-ploče biskupa Ivana Antunovića. Nakon pozdravnih riječi predsjednika Hrvatske manjinske samouprave grada Kalače Bariše Dudaša, koji je posebno pozdravio visoke goste i uzvanike, među njima kalačkog nadbiskupa dr. Balázsa Bábela, svečanost je uljepšao Orkestar Vizin iz Pečuha koji je izveo pjesmu «Kolo igra», koju su okupljeni zajedno otpjevali, te Muški pjevački zbor iz Kalače s pjesmom Ivanu Antunoviću u čast.

– Okupili smo se ovdje pred katedralom da odamo čast našem velikom preporoditelju bunjevačkih i šokačkih Hrvata, kalačkom biskupu Ivanu Antunoviću, velikom bunjevačkom rodoljubi i mađarskom domoljubi – započeo je svoj govor profesor Đuro Fran-

ković. – Duhovni vođa i preporoditelj rođen je u Kunbaji 15. lipnja 1815. godine, a preminuo u Kalači 14. siječnja 1888. godine. U crkvenoj hijerarhiji postiže visoke časti, naime 29. rujna 1869. godine postaje kanonikom.

Budući da se i sam suočio s problemom kako opismeniti svoj hrvatski (bunjevački i šokački) narod, za provedbu takvog nadobudnog, jednako tako i teškog pothvata, najpogodnijem su se pokazale tiskovine. Antunović je izdavao knjige i novine, o svom troškom školovao sposobne bunjevačke mladiće, bio je za jačanje hrvatske riječi kako u crkvi, tako i u školstvu, jačao katoličku vjeru svojih vjernika, širio pismenost i kulturu među Bunjevcima i Šokcima, bio je čuvar materinske nam hrvatske riječi. O Bunjevcima i Šokcima pisao je povijesne rasprave, upoznavši tako širu javnost o prošlosti svoga naroda. Ove godine obilježavamo 130. obljetnicu Bunjevačkih i šokačkih novina, koje pokreće i izdaje biskup Ivan Antunović 1870. godine, dakle 40 godina prije nego što u Juri izlaze Naše novine, a to je podjednako kako kod bunjevačkih Hrvata, tako i u Hrvata u zapadnoj Ugarskoj pridonijelo duhovnom preporodu, očuvanju nacionalnog identiteta, jačanju jezika i kulture hrvatskog življa – istaknuo je uz drugo Franković, zaključivši: – Biskup Ivan Antunović neizbrisivo i trajno upisao je svoje ime u povijest bunjevačkog i šokačkog naroda, jednom riječju svih Hrvata.

Kao i svake godine, susret u Kalači završio je prijatom gostiju te druženjem uza zvuke tamburice u dvorištu kulturnog središta, a za dobro raspoloženje ponovno se pobrinuo Orkestar „Vizin“ iz Pečuha.

Zlevanka, vino i tambure

Uz tradicionalni Festival „Vina i tambure” u Sumartonu, ovaj put se pridružilo i tradicionalno pomursko jelo zlevanka, pa u Sumartonu nije bila samo puna čaša okusne kapljice, nego i „puna zdela” zlevankom, naime ovaj put je priredba ostvarena u okviru projekta za prekograničnu suradnju „Puna zdela” IPA programa Europske Unije. Dvodnevna manifestacija 27. i 28. kolovoza okupila je mnoštvo ljubitelja hrvatske tamburaške glazbe, dobrog vina i tradicionalnih jela. Prvi je dan posvećen mladima, koji su se u okviru Susreta hrvatske mladeži upoznali s pripremama priredbe hrvatske zjednice.

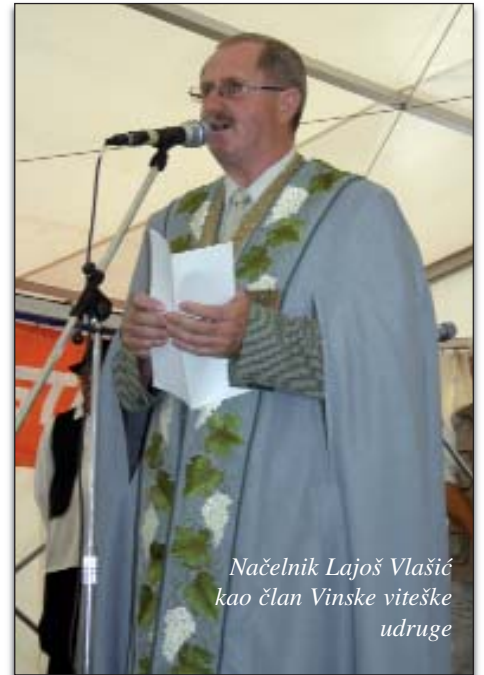
Festival „Vino i tambure” zbog kiše ovaj put nije krenuo s tradicionalnim ophodom, glazbenu uverturu tamburijade nudio je Pomurski puhački orkestar iz Letinje, a k njima su se pridružile i Mažoretkinje „Mura”. Pozdravne riječi svim nazočnima uputio je Lajoš Vlašić, načelnik naselja, pozdravljajući sve goste iz više zemalja, posebno je pozdravio Lászla Pintera, dopredsjednika Skupštine samouprave Zalske županije i parlamentarnog zastupnika, Mišu Heppa, predsjednika Hrvatske državne samouprave, načelnike s jedne i druge strane granice, predstavnike vinskih udruga i tamburaških sastava. Parlamentarni je zastupnik svečano otvorio Festival, prethodno je zahvalio na glasovima prilikom izbora i istaknuo je važnost razvijanja i malih naselja za koji će se i on zalagati.

Festival tamburice i vina priređuje se peti put, no nekada je to bio samo berbeni festival, a osnivanjem tamburaškog orkestra odnosno udruge vinara izrastao je u Festival „Vino i tambure”. Ove godine proširio se i s gastronomskim obilježjima, tako se prvi put uz vino i tambure pridružila i zlevanka.

– Mislim da je pozitivno da osim naših vina, naše glazbe nudimo i naše gastronomske specijalitete, time još više uspijevamo prikazati naše selo, naš kraj. Ljudima se sviđa, ima interesa, i to ćemo tako nastavljati. I kod ove priredbe i drugih koje se odvijaju u okviru projekta „Puna zdela” najvažnije je da smo to napravili skupa, te da se u selu stvori tradicija, da ima mogućnosti u turizmu, da dolaze ljudi iz Hrvatske, da upoznaju nas, naše selo, naše vino, naše vinograde, da se stvaraju prijateljstva. Jedva čekamo da se otvori granica u naš kraj, a da i mi slobodno odlazimo u našu matičnu domovinu – reče načelnik Lajoš Vlašić na priredbi.

Tamburijada sa sedamnaest tamburaških sastava

Festival tamburaša bez problema bi mogao postati i televizijski festival koliko je klizno sastavljen program, a za to je bio zaslužan voditelj programa Joža Đuric, koji je vrlo zanimljivo vodio „tamburaški maraton” razgovarajući sa svim voditeljima sastava. Festival su započeli dobri prijatelji našega Pomurja, predstavnici slovenskoga Pomurja iz Lendave **Hrvatsko kulturno društvo Pomurje** i odmah su zagrijali publiku s poznatim međimurskim pjesmama. Tamburaše su utemeljili Hrvati u tome slovenskom gradu 2007. godine, kako bi čuvali svoju hrvatsku tradicionalnu glazbenu kulturu. **KUD Se-**

Načelnik Lajoš Vlašić
kao član Vinske viteške
udruge

ljačka sloga iz Donje Dubrave ima vrlo stare korijene, seže sve do 1927. g. Danas ponosno okuplja stotinjak članova, a njihovi tamburaši također dobro poznaju žice. U tom je društvu stasala, a i dan-danas djeluje primadona međimurske izvorne popevke Elizabeta Toplek, Teta Liza, biser međimurske kulture, ali ona je ovaj put bila počasni gost Festivala.

Tamburaški sastav iz Kaniže ponos je naših Hrvata, okuplja mlade hrvatskog podrijetla, vrlo marljivo rade već dvije godine pod vodstvom Žolta Trojka i već su dobro uhodani u različitim glazbama. Na Festivalu su izveli i pomurske pučke pjesme, razna kola i modernije pjesme s hrvatske estrade u čemu su pomogli i svirači Tamburaškog sastava «Kajkavska ruža» iz Sumartona. Tamburaši prijateljskog naselja Donjega Kraljevca **KUD-a općine Donji Kraljevec** nijedne godine ne mogu izostati, naime od raznih suradnji između dva naselja najjača je suradnja na kulturnom polju, a osim tamburaša međusobno se posjećuju i puhači. Tamburaški sastav **Glazbene udruge iz Šenkovca** bio je nov za sumartonsku publiku, upravo je ove godine uspostavljena suradnja na kulturnom polju. Prvi put su nastupali pjevači na Danu naselja u Sumartonu, a ovaj put su se predstavili i njihovi izvrsni svirači. „**Đilkoši**”

iz Ljubljane drugi put su gostovali na tamburijadi, suradnja s Hrvatskim kulturnim društvom „Međimurje“ vrlo je dobra, KUD Sumarton je više puta gostovao na njihovim priredbama. Podmladak sumartonskih tamburaša, pod imenom **Tamburaški sastav «Kajkavska ruža»**, utemeljili su sumartonski učenici 2005. g. Sastav broji deset članova, a uz glazbu prekrasno pjevaju Dalma Rodek i Melita Kuzma. **Tamburaški sastav KUD-a «Ivan Mustać Kantor» iz Svete Marije** djeluje od 2001. g., ali suradnja s općinom na kulturnom polju već postoji više desetljeća, još prije društvenih promjena. Kao i cijeli KUD i tamburaši čuvaju izvornu međimursku glazbu, pa su i na Festivalu predstavili dio toga. „Puntari« su stigli iz **Velikoga Ravn**a i djeluju u okviru KUD-a «Stjepan» osnovanog 1996. godine. Osim ovog sastava, u mjestu djeluju još dvije mlađe tamburaške sekcije zajedno s dječjom folklornom sekcijom. U Velikom Ravnu blizu Križevaca također se organiziraju tamburijade, na kojima su bili gosti i sumartonski tamburaši. „**Sinovi Međimurja**“ iz **Pribislavca** bili su već poznati pomurskoj publici, naime svake su godine sudionici Festivala „Kre Mure i Drave“ u Prelogu, na kojem su nastupali i Sumartonce već četiri puta. „**Biseri Međimurja**“ iz Žiškovca okupljaju mnogo mladih studenata, među njima je i Jelena Kraljić koja studira mađarski jezik u Zagrebu i mislila je da će vježbati mađarski jezik u Sumartonu, no prevarila se jer, kako reče, tu gotovo svi govore hrvatski jezik. Vrlo popularni **Tamburaški sastav Frankopani**, koji često prati pjevače (ovaj put **Zvonimira Dravca**), nastupa diljem Hrvatske, bio je sudionikom televizijskog programa «Lepom našom» u Prelogu, te svake godine nastupa i na Festivalu «Kre Mure i Drave».

Naravno, najveći su pljesak dobili omiljeni domaćini „**Sumartonski lepi dečki**“, koji već znaju što od njih očekuje publika. Lepi

Marija Jakopanec
i Ildika Hodoš peku zlevanku

dečki su ovaj put izveli pjesmu s kojom su nastupili na Festivalu «Kre Mure i Drave», a to je «Ja sam dečko veseljak», napisao i uglazbio ju je **Martin Srpak**, akademski glazbenik. Iznenadenje je bila pjesma skupine Idola «Djevojko mala, pjesmo moga grada» sa zanimljivim aranžmanom, što su sami tamburaši sastavili, pjesme je pjevao **David Hason**. **Tamburaški sastav «Nova nada» iz Križevaca** prvi put je nastupio u Sumartonu, ali veseli mladići začas su se združili sa sumartonskim tamburašima.

Tamburaši sviraju mnoge vrste glazbe, od pučkih pjesama, preko džez do raznih izvođača grupa zabavne glazbe, i svi hrabro pjevaju.

Tamburašku su glazbu povremeno prekidali i nastupi pjevačkih zborova. **Pjevački zbor Njemačke manjinske samouprave u Sepetniku, Zbor vinara iz Bečehela** te vrlo dragi gost Pomuraca **Martin Srpak** s pjesmom i gitarom.

Zlevanka, kalamperčica, lepinje

Za dobru zlevanku treba izvršno kiselo mlijeko od domaćega mlijeka. Iako se u Sumartonu već ne može naći domaće mlijeko, na Festivalu su sve zlevanke ispečene od njega, jer su «Sumartonce» otišle kupiti ga na kanišku tržnicu, kako bi se za goste ispekla ona stara prava zlevanka.

Janica Dombai, kuharica u mirovini, pazila je kako se miješa zlevanka, no, kako reče, to se ne može pokvariti, pa je preporučuje svim početnim kuharicama.

– *Takvu zlevanku, al zlevku su slagali i naši stari mama. Onda je išče bilo pri sakoj hiži krave, pak je bilo ono fino domaće mleko, pak se skoro saki den slagalo. Kalamperčice pak se slagale z kalampera, nariba se kalamper, malo mela soli, malo mašča, vode ak je tre, pak speče na masti. Ve več sake fele delaju, denu nuter šunku, al kobasice, to je već moderna kalamperčica. Negda so to delali i z kuruznim melom, sam kaj je ve kuruzna mela fnogo košta, negda pak je praf bela mela bila draga.*

Na Festival je ispečeno zlevanke i kalamperčice više od 90 kilograma brašna i 150 kg krumpira, 60 litara kiseloga mlijeka i 25 litara mlijeka, saznali smo od druge vrlo iskusne domaćice Marije Jakopanec.

Anđelka Grivec i Marija Matulin bile su i u Serdahelu na Festivalu gibanice, gdje su pekle odličnu međimursku gibanicu, a sada su ispekle izvršnu zlevanku od kukuruznoga brašna:

– *Treba tri jajca, kuruzna mela, malo i bijela, malo vrhnje, ulje i kiselo mlijeko, i išče gore vrhnje, to se zmeša pak se peče na zamaščenju tepsiji. Mi isto tak doma slažemo s kukuruznom brašnom, unuci jako vole, rado jedu – kazale su žene iz Vidovca i nudile kukuruznu zlevanku.*

Recept za prostu zlevanku

Treba 50 dkg glatkog brašna, 6 dcl mlijeka, 2 žlice ulja, 2 dcl kiselog vrhnja, malo soli i šećera po želji. U brašno se stavi mlijeko, ulje, sol i 1 dcl vrhnja. Sve se dobro izmiješa i nalije u zamašćenu tepsiju. Prelije se ostatkom vrhnja i stavi se peći u vruću pećnicu. Peče se na visokoj temperaturi. Posluži se po želji pošećerena ili bez šećera.

Popratni sadržaji

Razne vinske kuće iz Zalske županije nudile su raznovrsnu kapljicu, bijelog, crnog, slatkog i suhog vina. Udruga drvorezbara i ove je godine imala svoj štand s izložbom radova izrađenih u ovogodišnjoj koloniji. Turistička agencija grada Preloga nudila je reklamni materijal o ljepotama matične domovine. Znatizeljnici su mogli pogledati zavičajnu kuću «Naša hiža», a uvečer su svi sudionici uživali u glazbi pjevača Dražena Zečića.

Ljubav na prvi pogled

Dana 24. kolovoza u Pečuhu je otvorena izložba slikara Davora Vrankića, umjetnika podrijetlom iz Osijeka, koji živi i stvara u Parizu i New Yorku. Izložba je ostvarena u okviru programa Pečuh – europska prijestolnica kulture i u okvirima kulturne suradnje dvaju gradova, Osijeka i Pečuha. Izložba pod nazivom Love at first sight (Ljubav na prvi pogled) otvorena je u Vasváryevoj kući i bit će dostupna javnosti do 12. rujna. Otvorili su ju dogradonačelnik grada Osijeka Ivan Vrdoljak i gradonačelnik grada Pečuha Zsolt Páva.

Izloženi radovi nastali su u razdoblju od 2005. do 2010. godine. Umjetnik se bavi ispitivanjem graničnih, ne posve određenih vizualnih situacija u čemu dolazi do isprepletanja uvriježenih poimanja živog i neživog, organskog i neorganskog, privlačnog i odbojnog. On crtež olovkom dovodi na razinu kolorita, slike i osobnog realizma.

Za Vrankića se donedavno kazivalo kako je on likovni umjetnik nepoznat u Hrvatskoj, a priznat u svijetu. Radovi mu se nalaze u privatnim zbirkama brojnih kolekcionara na svijetu, **Roberta Lauera**, u kolekcijama Rosenthal i Cognac i mnogim drugim te u zbirkama mnogih svjetskih muzeja (MOMA New York, Overholland Museum, Amsterdam).

Davor Vrankić rođen je 1965. godine u Osijeku. Počeo je studirati na umjetničkoj akademiji u Sarajevu, a nakon dvije godine prešao je na Akademiju likovnih umjetnosti u Zagreb gdje je diplomirao 1991. u klasi prof. Ante Kuduza. Od 1995. do 1999. studira i diplomira na Fakultetu „Arts Plastiques“ u Parizu. Izlagao je na mnogim samostalnim i skupnim izložbama, dobitnik je mnogih umjetničkih nagrada.

Kako kazuje Vrankić, sretan je i zadovoljan što svoj rad može predstaviti u Pečuhu, po njemu prekrasnom gradu u godini kada on nosi naslov Europska prijestolnica kulture, a također je zadovoljstvo biti dio međunarodne suradnje gradova prijatelja Osijeka i Pečuha čije prijateljstvo traje punih 37 godina. Četrdeset i pet crteža čini moj pečuški postav, kazuje za Hrvatski glasnik Davor Vrankić, te

nastavlja: „crtež je od najmanjih nogu bio medij koji me uvijek zanimalo, taj neki prvotni odnos s olovkom ostao mi je najbliži i uvijek prisutan bez obzira što sam u nekim drugim periodima iskušavao neke druge tehnike i medije, nekako mi se početkom 90-ih taj izbor olovke najnormalnije i najprirodnije nametnuo i povratak k tradicionalnoj crtačkoj tehnici s kojom sam pokušao miksati sva bitna nova vizualna iskustva“. Na pitanje odakle crpi umjetničku tekstualnost, Vrankić odgovara kako se uvijek postavlja to pitanje mašte i uvijek taj problem mašte doživljavaju na način kao da se stvara izvan osobnog iskustva, ali je to za njega, zapravo, retranskripcija stvarnosti. Sve materije i teksture jako su nam bliske i nastojim da sve čime se koristim u crtežu, na prvi pogled bude jako blisko, a u jednom drugom trenutku da nam se doima nekako potpuno strano i čudno. To je poigravanje i uvijek preispitivanje nečega svakodnevnoga i normalnoga i propitkivanje što je normalno, u kojem trenutku ta naša stvarnost, to naše obično postaje jedno izvanredno, neobično iskustvo, kaže Davor Vrankić.

Vrankićev slikarski izričaj može se promatrati i iščitavati na više načina, što je očito pokazao i pečuški postav. Umjetnik kaže kako svoj rad predložen u Pečuhu može podijeliti na dva razdoblja. Prvo se očituje u kompoziciji imena „Go to sleep, you’re too big for a lullaby“ / „Odi spavati, prevelik si za uspavanku“, rad je iz njegove ranije faze. Na crtežu veličine tri puta dva metra radio je

pune dvije godine. Crtež predstavlja scenu s gomilom likova kao vrstom kolektivnog ludila, a u drugoj predloženoj fazi (kao u crtežu imena „Je t’aime beaucoup“/„Jako te volim“) nastojao je tu naglašenu naraciju ublažiti i smiriti, nastojati da se atmosferičnost i dramatičnost javlja izvan odnosa materije i tretiranja prostora. Uvijek se nalazim pred izazovima i eksperimentiram s tretiranjem materije, kaže Vrankić.

Svi mi koji smo nazočili izložbi zaljubili smo se u Vrankićev crtež na prvi pogled i nikoga od nas njegovi crteži nisu ostavili ravnodušnim. Osvrćući se na iznesenu tvrdnju, Davor Vrankić veli kako je to i bio cilj. Koristi se grafitom i njegovim karakterom koji je po njemu jako neobičan i senzibilan, dapače, baršunast, to je način da se kroza zavodljivost i senzualnost promatrač uvuče i privuče i na određeni način zavede, naravno, bez negativnih konotacija i da tako zaveden počne otkrivati tu drugu stranu crteža koja je negdje uznemirujuća i koja je, zapravo, uvijek preispitivanje poznatoga i prisnoga. Najveći mu je izazov, kaže, zadržati taj paradoks koji prati njegovu umjetnost od samih početaka: kako mekanim formama stvoriti prijeteće oblike koji su posve tipični na njegovim crtežima.

Foto: L. Tóth
Branka Pavić Blažetin

Trenutak za pjesme

Milan Frčko

Još navek

**Ti dojdeš dok srce se tepe,
i ftiče puštiš pod oblok moj.
Duša mi tak slatko se stepe,
dok milni glas začujem tvoj.**

**Još navek tvoje popevke zvoniju
gda zbudi mesec se maj,
bodi mi vezda cvetje vu slici,
dišeću dunju angelu daj.**

**Još ti navek pisma pišem
i vu njih fteknem rožin cvet.
Z imenom tvojim zvezde rišem
a ti čez senje dojdeš me glet.**

MOHAČ

Izložba o Ivanu Česmičkom

U Muzeju Dorottye Kanizsai u Mohaču, u četvrtak, 12. kolovoza, otvorena je izložba o Ivanu Česmičkom. Nakon pozdravnih riječi domaćina Jakše Ferkova, ravnatelja muzeja, izložbu je otvorila Erzsébet Nagy, voditeljica Arheološkog odjela Muzeja Baranjske županije. Otvorenje su uljepšali učenici mohačke glazbene škole koji su na gitari izveli renesansne melodije.

Kako smo uz ostalo čuli, na temelju senzacionalnog otkrića groba renesansnog pisca, pjesnika i humanista, 1991. u pečuškoj katedrali, sastavljena je posebna izložba o otkrivanju i obnovi groba Ivana Česmičkog. Izloženi su materijalni spomenici koji dokazuju da je riječ o njegovim posmrtnim ostacima. Među ostalima postavljena je i rekonstrukcija lica Janusa Pannoniusa, a uz to su izložene stare povelje i vjerodostojna kopija sunčanog sata koju je istaknuti predstavnik srednjovjekovne književnosti dobio u poklon. Sastavni je dio izložbe i projekcija

filma koji je napravljen na temelju otkrivenih posmrtnih ostataka i drugih materijalnih spomenika. Hrvatski i mađarski humanist, latinski pjesnik, diplomat i biskup Ivan Česmički rođen je 1434. godine u Slavoniji. Nakon školovanja u Italiji, 1458. vraća se u Mađarsku, a 1460. godine postaje pečuškim biskupom (Ivan III.). Po želji kralja Matijaša Korvina, 1465. vodio je poslanstvo u Rim, na poklonstvo papi Pavlu II, zatraživši pomoć u ratu s Osmalijama. Kao jedan od urotnika protiv kralja, našao je sklonište kod zagre-

bačkog biskupa, umro je 1472. godine na Medvedgradu kraj Zagreba, a pokopan je u obližnjem samostanu u Remetama. Prema Bonfiniu, dvije godine nakon smrti njegovi su posmrtni ostaci u najvećoj tajnosti prevezeni u Pečuh, te smješteni u jednoj kapelici. Službeni dokumenti pečuskog kaptola iz 1494. spominju da je pokopan voljom Svetoga Oca i kralja Matije.

Izložba će biti otvorena mjesec dana, a može se pogledati radnim danima.

S. B.

Pri kraju ljeta, tjedan je dana grad Pečuh bio glavnim gradom kazališta lutaka (prijestolnica lutkara kojima je gradonačelnik predao i ključeve grada) budući da je od 23. do 28. kolovoza na raznim mjestima grada priređeno XV. Međunarodno natjecanje kazališta lutaka odraslih. Znatiželjna je publika mogla pratiti četrdesetak predstava, većinom u natjecateljskom programu. U sklopu natjecanja, u utorak, 24. kolovoza, u komornoj dvorani pečuskoga Narodnog kazališta nastupilo je Gradsko kazalište lutaka iz Rijeke s lutkarskom predstavom *Romeo (i Giuliette)*. U predstavi sudjeluju Božena Delaš, Alex Đaković, Anđelko Somborski i Zlatko Vicić, scenografiju potpisuje Dalibor Laginja, glazbu Duško Rapotec Ute, a oblikovanje rasvjete Deni Šesnić. Redatelj i dramaturg predstave je Lary Zappia. Festival je održan kao dio programa Pečuh – europska prijestolnica kulture, a riječki lutkari bili su jedini lutkari iz Hrvatske na Festivalu, koji se održava svake tri godine i natjecateljskog je karaktera. Naime između više od 60 prijavljenih predstava odabrano je šest inozemnih i osam mađarskih predstava, a predstava riječkoga Gradskog kazališta lutaka „*Romeo (i Giulietta)*” u režiji Laryja Zappije jedna od tih 14 izabranih predstava. Selektor kaže da ga u odabiru predstava nije najviše privuklo este-

Romeo (i Giuliette) u Pečuhu

tičko savršenstvo, dakle nije tražio najpročišćeniju i ispoliranu produkciju, nego one s najviše karaktera, koje u sebi oplemenjuju: istraživanje lutke, uloga i prisutnost lutke tj. lutkarstva u predstavi, odnos između lutke i lutkara, s poštovanjem prema vizualnoj i akustičkoj kreativnosti, izvršiteljima intelektualnog i osjetilnog uzbuđenja. Organizatori Festivala jesu: Međunarodni festivalski fond za lutkarski i ulični teatar, Bunraku Nonprofit Ltd. i Lutkarsko kazalište Bobita, a ravnatelj je Festivala Gábor Sramó. Međunarodni žiri čine Henryk Jurkowski (Poljska), Stanislav Doubrava (Češka), Kata Kisó Palocsay (Rumunjska) te mađarski dio Tamás Ascher, Kata

Csató, Mária Harangi, Balázs Kovalik i István L. Sándor. Osim strukovnih nagrada, dodjeljuje se i nagrada publike. Inače Festivalu je sudjelovalo stotinjak kazališta iz 30 zemalja i izvan natjecateljskog dijela festivala. Gledatelji u Pečuhu mogli su pogledati riječko novo čitanje „*Romea (i Giuliette)*”, koje dijeli izvornik na četiri tematske cjeline, tj. na četiri elementa (zemlja, vatra, voda, zrak) i u burnom tempu, u svega sat vremena korjenito propituje elizabetanski predložak, ne pristajući gledati na njega kao na sinonim za najljepšu ljubavnu priču svih vremena.

Pripremila: Branka Pavić Blažetin

Plesna skupina iz Čavolja

Dvadeset peta obljetnica hištva Ane Škrapić i Jožefa Timara

Familijarno slavlje preraslo u petrovski društveni događaj

U današnje vrime kad sve manje mladih parov stane pred oltar da izreče sudbonosni „da“, kad sve manje imamo strpljenja jedno za drugoga, naglo si izgubimo sklonost za kompromise, pravi je dar, prez pretiravanja rečeno, i čudo da postoji muž i žena ki su skupa na se zeli pred 25-imi ljeti borbu svakidašnjega žitka i peldodavno, u vjeri, ljubavi i ne nazadnje u hrvatstvu odgojili tri dce.

Farnik Petrovoga Sela Tamás Várhelyi čestita slavljenikom

Svadbena povorka u veseloj pratnji

Familijarno slavlje Ane Škrapić i Jožefa Timara u Petrovom Selu je i zato preraslo u seoski društveni događaj 31. julija, u subotu, jer svi člani dotične obitelji vrlo su aktivni na svi područji petroviskoga žitka. Ana, desetljeća dugo školnikovica hrvatskoga jezika u mjesnoj Dvojezičnoj školi, jačkarica Ženskoga zbora Ljubičica, zastupnica mjesne Hrvatske manjinske samouprave, a kih petnaest ljet je i režiserka igrokazačkoga društva. Nje muž Jožef, desetljeća dugo je soloplesać u HKD-u Gradišće, a vidjevši trud i marljivost ter aktivnost svojih roditeljev, pravoda su i njeva dica krenula na ovom putu. Najstariji sin Daniel, student u Šopronu, je takaj član HKD-a Gradišće, Dušan, tamburaš i gitarist zabavnoga benda Čungam ter muzičke pratnje popularnoga pjevača Erika Škrapića, a mala Ana se ističe talentiranošću u moljanju i učnji hrvatskoga jezika. Naravno, ova familija je jedna od malobrojnih u našem selu, u koj ne samo na papiru nego i u medjusobnom razgovoru vlada hrvatski jezik.

To su i pred svati dokazali Timarovi potomki. U okviru svetačne maše petroviski farnik Tamás Várhelyi je istaknuo da Škrapić-Timar svadba je bila pred 25-imi ljeti i zbog toga znamenita jer je te noći još i večkrat prošla struja zavolj oluje. Te neugodnosti još bolje su pojačali volju gostov da ostanu do jutra na veselju, ko veselje je pratilo ovo hištvo niz ljet. Zato je hižni par za hvalodavanje u kapeli Sv. Štefana još jednoč obnovio svoje prijašnje običanje o ljubavi i vjernosti do smrti. Brojni gosti pred crikvom su gratulirali slavljenikom, dok su mjesni tamburaši zaguslali najljipše melodije, a iz motornoga zmaja su se pohitali listi od ružic. Pred šatorom su igrokazači po starom običaju dočekali povorku s paraplom, metlom i plesom ter i s mladoženjom i zaručnicom uz natpis „Divojka je postala žena s tri dice“. Za večerom najprlje su došli igrokazači ki su se oblikli u prave svate s pozivači Petrom Temmelom, Lacijem Škrapićem i Andrašom Handlerom, a na „Rodi, Bože, rodi...“ predali i svoje dare.

Pjevački zbor Ljubičica nije samo u crikvi s prekrasnim jačkami obdario hižni par, nego su s čestitkama i dari razveselili jubilare. Folklorashi HKD-a Gradišće, čiji je peljač Anuškin brat Petar Škrapić, s bečarcem, u kolu su pozdravili svojega dugoljetnoga člana i njegovu ljubljenu ženu. Joži je morao istancati i kusić iz Banatskoga spleta s flošom na glavi, a na kraju prezentacije se je šikalo i vino kušati i sve dare redom isprobat. Na bini viditi toliko muzičarov kot je ovde skupa došlo, samo od sebe razumljivo je divota, a kakov je doživljaj nje skupa čuti, to je osebužno iskustvo. Sve do zore, koga kako je nosila volja ali noge, duralo je slavlje koje je po mišljenju većine još i bolje uspjelo nego pred dvajsetpetimi ljeti. Još jednoč toliko, pak se opet vidimo. Vjerojatno u istoj atmosferi, a ufajmo se, u zdravlju, ljubavi i srići, kako ste i dosad svoja ljeta – ne zamañ – lipo i mirno potrošili. Anuška i Joži, živili!

-Timea Horvat-

Soloplesaću HKD-a Gradišće nije bilo teško pokazati svoje znanje

„Falš-pozivači“ ujedno kazalištarci Petrovoga Sela, na svadbi. Sliva: Laslo Škrapić, Jožef Harangozo, Andraš Handler i Imre Kapitar

Vodeni karneval na Malom Dunaju

U gradišćanskom selu Kemlji deseti put su organizirali takozvani „Vodeni karneval”, 14. augusta. Ča to znači? Privatnici i svakakove privatne organizacije i društva su krasili i kitili svoje čunke cvećem i zelenimi kitami. Svaki čunak je imao već članov, početo od dvi osebe čak do petnajst-šestnajst ljudi. Fantazija je kod Kemljancev bezgranična. Vidili smo ognjogasca na čunki sve pregradjeno kot jedan tankerski brod. Vidili smo nogometaše na ravnoj i zelenoj travi, ki su pluli na vodi! A pjevački zbor se je pretvorio u društvo „lambada”, ča znači odijelo i cijeli stil iz tridesetih ljet. A KUD Konoplje je postavio scenu od žetve. Žene, muži i dica su bili svi u originalnoj nošnji ča su pod žetvu ili na žetvu nosili na polju. Jako lipa žetvena koruna iz pšeničnoga klasa upleteno, sa starimi hrvatskimi divojačkimi mašljini kićeno, a i simbolično – ar živiju tri narodnosti u selu – hrvatska, ugarska i nimška. (Nimška narodnost u Ugarskoj ima svitloplavu farbu).

Vidili smo kosu, srp, tabolac i batac za isklepanje kose, dica su imala u ruki originalne stare krugle za vodu, ča su nosile stalno znjačem na lapat. Muži su imali na remenu svezane bruse, isto za kosu. A pšenični snopi privezano na nji ugarska trobojica – su isto krasili ov veliki čunak. Člani „Konoplja” su bili oko petnajstimi u čunku, pak i dica isto. Ovde morem opomenuti sve zelene grane – kite i šaroliko cveće ča je zaistinu povuklo svakomu oči. A va „špitzu” čunka u staroj krušnoj košarki veliki okrugli domaći kruh kićen s mađjarsku trobojnu mašnu – ar kot i svaki zna, 20. august je Dan novoga kruha u Ugarskoj, a isto i svetak kralja Svetoga Štefana.

Ne bi bilo žnjačev bez žetvene palinke. Žnjačice su brojnu publiku na „Cviki” častile s rakiju i vinom. Ova „povorka” na vodi se je ganula iz „Cvike” i tako dva kilometera su se čunki ukrašeni spustili po bistroj vodi, točno do kulturnoga doma. More se znati da jedan vjelik dio sela je gradjen direktno na vodu, to znači da su ploti svi do vode i stanovnici i čuda turistov je pratilo ovuljetnu manifestaciju pljeskanjem i glasnimi gratulacijami.

Na otvorenoj velikoj pozornici je bio ispred kulturnog doma za svakoga nešto interesantnoga. U programu su bili popularni pjevači, umjetnici i domaća društva, a oko kulturnoga doma na obali Dunaja su bili programi za dicu (maskiranje lica, rukotvorine, igračke itd.). Do večera se cijela

Diskusija na Cviki pred odlaskom

okolica napunila s ljudi. Gledaoci su se zaista jako dobro zabavljali uz dobru hranu, pilo i muziku. U noći je bila najveća atrakcija, vatromet. Od mosta oko doma nabito s ljudi kao u dozu stisnute ribe! Na koncu moram Mjesnoj samoupravi zahvaliti za lipe pinezne dare ča su kot nagrade prikdali svim diozimateljem s čunkom na našem Malom Dunaju. Simboličnu nagradu, „plavu mašnu” i drvenu lopatu za čunak, ovo ljeto je dostal na čuvanje na jedno ljeto dugo pjevački zbor Mali Dunaj. Ufamo se da dođuće ljeto se vidimo opet na ovoj našoj, sada već tradicionalnoj, fešti. Hvala još jedan put svim sponzorom, organizatorom i suradnikom za ov lipi dan i lipu ljetnu noć u Kemlji!

*Franjo Nemet-Kišov
Slike: Štefan Milašin*

KUD Konoplje

MOHAČ – Vijesti KUD-a „Zora”

KUD „Zora” priređuje redovitu mjesečnu plesačnicu koja će se upriličiti 3. rujna ove godine s početkom u 20 sati u samoupravnoj dvorani Batra. Pozvani orkestar i voditelj plesačnice jesu Orkestar Vizin i Vesna Velin.

Na poziv mjesne Hrvatske manjinske samouprave, „Zora” će 4. rujna nastupiti u Naradu (Nagynyárád) gdje će održati i plesačnicu, uz pratnju mohačkoga tamburaškog sastava Šokadija. U subotu, 11. rujna, „Zora” će nastupiti i na Berbenom festivalu u Imešazu (Himesháza).

KUD „Zora” ujedno poziva sve zainteresirane nove plesače između 10 i 40 godina, koji žele postati članom Društva, da dođu u mohačko Omladinski središte u petak, 10. rujna, u 19 sati – obavijestio nas je ukratko Marko Udvarac o „Zorinim” najvažnijim vijestima i predstojećim programima.

NADOŠ – Trodnevni sadržaji obilježili su događanja u Nadošu (Mecseknádasd), povodom ovogodišnjeg blagdana 20. kolovoza. Tako su u kulturnom programu nastupala brojna folklorna društva, među njima i KUD Tanac iz Pečuha, uz pratnju svog Orkestra «Vizin».

UDVAR – U organizaciji Zastupničkog tijela tog naselja, 4. rujna održava se Dan sela. Športski programi počinju u prijednevnom satima kako bi okupljene od 14.30 zabavljao Duo Kovács. U 14 sati tamošnji Klub umirovljenika kuha perkelt i gulaš čekajući goste, a u 18 sati počinje kulturni program na otvorenoj pozornici u dvorištu mjesnog doma kulture. U programu nastupa KUD Ladislava Matuška iz Kujinja, grupa PACS-Aerobic iz Udvara, plesači Umjetničke škole Kapronczay, grupa Taksonyi Sváb Tánc, te formacija Pannónia. S početkom u 20 sati nazočne će zabavljati Bódi Guszti i Feketeszemek, u 21 sat je vatromet, a u 22 sata počinje bal do jutra uz Orkestar Juice.

Izaslanstvo grada Trogira u Novome Budimu

Samouprava Novoga Budima, jednog od najvećih okruga glavnoga grada Mađarske, od 19. do 22. kolovoza organizirala je susret partnerskih gradova. Četverodnevnoj priredbi odazvala su se izaslanstva njemačkoga grada Bad Cannstatta, Trogira iz Hrvatske, Ustronja iz Poljske, V. okruga glavnoga grada Češke, Ade iz Srbije, Trstica iz Slovačke, rumunjskih gradova Sânzienia i Târgu Mureșa te najnovijega grada prijatelja Rusea iz Bugarske.

Prvi dan, u vijećnici Samouprave priređena je konferencija s naslovom „Europa za građane 2010–2013“, koja je sufinancirana u sklopu projekta Europske Unije.

Na samome početku savjetnik samouprave Gyula Balázs pozdravio je članove izaslanstva partnerskih gradova, prvog tajnika Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Silviju Malnar i znatizeljnu publiku. Nakon toga su uslijedile pozdravne riječi gradonačelnika Novoga Budima Gyule Molnára, koji je u svom obraćanju nazočnima istaknuo važnosti suradnje sa svim prijateljskim gradovima. Nakon intoniranja himne Europske Unije predstavio se novi zbratimljeni grad Ruse iz Bugarske te je svečano potpisan ugovor o suradnji, a potom su slijedila izlaganja predstavnika prijateljskih gradova, koja su bila popraćena slikama, tlocrtima projektirana na platnu te bio je osiguran simultan prijevod. Članovi izaslanstva grada Trogira bili su bivši gradonačelnik Jerolim Ostojić, suradnik Odjela za gospodarstvo, turizam, kulturu i društvene djelatnosti Dean Bilić te Anita Palada, suradnica za turizam. Budući da povjesničarka umjetnosti Dunja Babić nije mogla nazočiti, njezin tekst s naslovom „Trogir, grad svjetske baštine – vrijednosti, identitet, prijetnje“ čitala je Anita Palada. Trogir, gradić u srcu Dalmacije, smješten na otočiću u morskome tjesnacu između kopna i otoka Čiova odlično je turističko odredište. Utjecaje mnogobrojnih civilizacija i dan-danas nose stilske oznake uklesane u njegovu kamenu, zidinama, natpisima i religijskim kultovima – crkva Sv. Barbare, katedrala s portalom majstora Radovana na glavnom gradskom trgu, crkve Sv. Petra, Sv. Dominika i Sv. Nikole, Knežev dvor, kula Kamerlengo i kula Sv. Marka te mnoštvo gradskih plemićkih palača. Bogatu kulturnu baštinu 1997. godine prepoznao je i UNESCO uvrstivši grad na popis svjetske baštine. I to je svjetlija strana medalje. Budući da najjaču gospodarsku granu Trogira čini turizam, koji donosi prihode, zapošljavanje, poboljšanje infrastrukture te bolje poznavanje kulture i tradicija, turizam donosi i svoje probleme – buka, promet, problem čistoće, rast cijena nekretnina i potrošnje, iseljavanje

mjesnog stanovništva. Nove zadaće, pitanja koja iziskuju rješenja kako bi Trogir desetljećima mogao očuvati svoju draž i kulturne vrednote. Možda to četverodnevno druženje, razmjena iskustava okreću novu stranicu u budućoj suradnji Trogira i Novoga Budima.

U stanci predstavljanja gradova, u galeriji Novoga Budima upriličeno je svečano otvorenje skupne izložbe mađarskih slikara Tibora Bráda i Ilone Deák te Trogiranina Jerolima Ostojića pod naslovom Jadranske slike.

G. Ostojić, mnogostrani čovjek, studirao je medicinu u Zagrebu, srednjoškolski je profesor matematike i fizike, diplomirani pravnik, bio je profesionalni športaš, atletičar i rukometaš u Trogiru te od 1994. do 1997. godine obnašao je dužnost gradonačelnika. „Ostojić pomno priprema svoje crteže i konstruira kompozicije za svoja ulja, da koristi svijet matematike kao struke, ipak ne može objasniti krajnji efekt i specifičan svijet metafizike ovog slikarstva u kojem svjetlost igra glavnu ulogu. Gotovo ravna linija aplikativna je uz ovaj protok svjetlosti, kao i mediteranske oštre sjene što padaju s kamene arhitekture. Slikarevo bilježenje tragova često je izvedeno pomoću geometrijskih pomagala, stoga odaje stabilnost i sigurnost linije. Končan efekt ostaje nadalje određena mistika i metafizika nenastanjenog prostora“, donosi katalog izložbe, koja je otvorena za javnost od 14. rujna. Hrvatska je zajednica i ovom prigodom bila most suradnje između Trogira i Novoga Budima, jer pomoću Hrvatske manjinske samouprave narečenog okruga, na čelu s predsjednicom Anicom Petreš Németh, osmogodišnja suradnja iz godine u godinu dopunjavala se športskim, kulturnim, turističkim i inim sadržajima.

Nakon konferencije uslijedilo je otkrivanje Stupa partnerskih gradova ispred Ureda samouprave Novoga Budima, brodarenje na Dunavu, a sutradan, 20. kolovoza, nogometni turnir povodom Dana Sv. Stjepana, posjet Bikali (Bikal), u subotu pak putovanje u Pečuh, europsku prijestolnicu kulture, povratak u Bikalu, a u nedjelju povratak u Budimpeštu.

Nadam se da iduće godine, kada od 1. siječnja Republika Mađarska pola godine bude predsjednicom Europske Unije, i naša će matična domovina dobiti svoju zvijezdu na zastavi EU te da će partnerska suradnja Hrvatske manjinske samouprave Novoga Budima, Samouprave Novoga Budima i grada Trogira krenuti novim stazama, biti intenzivnija i plodonosnija.

Kristina Goher

PEČUH – Pečuško sveučilište, u okviru programa Pečuh – europska prijestolnica kulture, od 3. do 6. rujna organizira prvi Međunarodni nogometni festival, s glavnim pokroviteljstvom načelnika grada Zsolta Páve i rektora Sveučilišta Józsefa Bódisa. Na nogometnom festivalu sudjeluju momčadi CSS Kluž iz Transilvanije, FK Sloboda Tuzla iz BiH, NK Kaptol iz Hrvatske, FK Senta iz Srbije, pečuški MFC i ekipa Pečuškog sveučilišta. Momčadi igraju u dvije skupine, u subotu su kvalifikacijske utakmice u trajanju od 1 x 45 minuta, a u nedjelju su razigravanja za plasman u trajanju po 2 x 45 minuta.

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Hrvatske samouprave grada Budimpešte, 4. rujna, s početkom u 9 sati, održat će se Teniski kup. Adresa: 1116. Budimpešta, Kondorosi út 14 (tenisko igralište se nalazi iza bazena Nyéki Imre, prilaz iz smjera Ulice Érem). Ime i broj telefona kontaktne osobe: Stipan Đurić: +3630 9548399 mail: hr.sam.bp@gmail.com. Prijave u singlu i u parovima.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska samouprava grada Budimpešte 3. rujna priređuje Ladanje i predstavljanje knjige Timee Horvat „Petrovisko pero“. Brod „Győr“ kreće s Trga Vigadó u 18 sati i vraća se na isto mjesto u 20 sati. Vožnja brodom besplatna je.

KOPRIVNICA – Ovogodišnji međunarodni Renesansni festival, prvi je put financiran i sredstvima Europske Unije, a održava se od 4. do 6. rujna u Koprivnici. Kao dio projekta Culturevive, Renesansni festival ove će godine među ostalima ugostiti i partnere u spomenutom projektu – Udruge Međimurske roke iz Čakovca i Zala Megyei Népművészeti Egyesület iz Jegerseka. Ta turističko-povijesna manifestacija ove će godine okupiti više od 500 kostimiranih sudionika. Posjetitelji će moći uživati u programima viteških skupina iz Slovačke, Italije, Slovenije te prvi put iz Mađarske, Češke, Koprivničkih mušketira i haramija, Vitezova zelingradskih, Šibenske gradske straže, Dubovačkih streličara, Reda Srebrnog zmaja, Vitezova zlatnog kaleža, Zrinske garde, Vitezova Ružicegrada, Streličarskoga kluba Koprivnica.

PEČUH – Koncem ožujka ove godine u licejskoj katoličkoj crkvi u Pečuhu zajednički koncert s prijateljskim Mješovitim pjevačkim zborom Mecsek izvelo je Hrvatsko pjevačko društvo Lipa iz Osijeka, jedan od ponajboljih hrvatskih amaterskih zborova. Lipa gostuje u Pečuhu, 9. rujna u Hrvatskoj školi Miroslava Krležu s atraktivnim pop-rock programom «Bum! Tres! LIPA Ples». Početak je koncerta u 21 sat.

Taborovanje

Poslovanje, pronalaženje doma, prehrana, rekreacija, sve su to sastavni dijelovi svakodnevnog života koje su ovaj put vježbali učenici Osnovne škole „Katarina Zrinski“ od 15. do 21. kolovoza u okviru tabora pod naslovom „Kako upravljati svojim životom i tragovima obitelji Zrinskih“. Ovaj put osim tradicionalnih sadržaja sudionici su imali mogućnost saznati vrlo mnogo o hrvatskoj povijesti kroz izlet preko gradova Zrinskih.

Sudionici tabora u Čakovcu kod kipa koji prikazuje oproštanje

Odgojno-obrazovna ustanova u Serdahelu već je peti put organizirala tabor kako bi djeca tijekom ljeta korisno provela tjedan dana, u slobodnijem duhu saznala o zdravom načinu življenja, o teškoćama svakodnevnog života s kojima se susreću njihovi roditelji, te da proširuju svoja saznanja o povijesti pomurskih Hrvata, odnosno o matičnoj domovini.

U današnjem složenom svijetu s mnogo informacija, s mnogo stručnih područja, nije lako snalaziti se. Kada djeca završe osnovnu školu, već počinju prvi zadaci osamostaljenja, nakon mature mladima se otvara svijet, a nije lako uvijek pronaći pravi put. Poticateljica, a i voditeljica tabora Monika Balažin, doravnateljica, smatra da kroza školsku godinu uz obvezatan nastavni program vrlo malo vremena ostaje za razgovor o problemima svakodnevnog života, o svakodnevnom životu. Djeca i ne znaju da njihovi roditelji koliko trebaju učiniti kako bi uspjeli organizirati život obitelji, potrebno je informirati se, pratiti razne mogućnosti, npr. pronaći radno mjesto, od raznih ponuda uspjeti izabrati za sebe najpovoljnije, uspješno gospodariti svojim proračunom itd. Da bi to djeca postupno shvatila, nastavnici su im tjedan dana nudili raznovrsne programe i zanimanja.

Paket za svakodnevni život

Pedesetero djece od petog do osmog razreda tijekom cijelog tabora radili su u skupinama s pomoću svojih mentora srednjoškolaca, te ravnateljice Marije Tišler, nastavnika Jelice Adam, Žužane Tišler, Gabrijele Huller, Agote Pinterić, Erike Meggyesi, Katice Brodač te voditeljice tabora Monike Balažin.

Skupine su, naravno, trebale izraditi svoju zastavu, privjesak, kao znak za svoje članove, pa se zatim pobrinuti za mjesto spavanja,

odnosno postavljati šatore na dvorištu škole. Starijima to nije bilo teško, no bilo je i takvih koji još nikada nisu podigli šator. Igra burze svake se godine priređuje, što djeca vrlo vole. To je igra preko koje djeca upoznaju način gospodarenja novcem, kako ga treba uložiti, kada je vrijedno kupiti dionice. Brokери pojedinih skupina obavještavali su o burzi i na taj način kupovali dionice. Kako se hraniti i kako živjeti zdravo, i to je bila jedna od tema što su sudionici iskušali, naime svaki dan im je priređena jutarnja gimnastika i druge športske igre, te im je prikazano što je korisno staviti na stol kako bi sačuvali svoje zdravlje. Učiteljice su pripremile djeci stara jela iz oskudnijih vremena, koja su pripremale njihove prabake, da kušaju kako je izvrsna i «kuržnača» od kukuruznog brašna, «zlevanka», «mazanica» i druga jednostavnija jela bez mnogo masti i mesa. Prehrana tabora također je sastavljena u duhu zdrave prehrane.

Tragovima Zrinskih

Osim uobičajenoga tradicionalnog dijela tabora, ove je godine bilo više sadržaja vezanih uz hrvatsku kulturu i povijest, naime

Lili Kocsmáros i Fanni Spingar uspjele su složiti šator

Izradila: Dijana Kovačić iz Fičehaza

tabor je bio uključen i u prekogranični europski projekt «Tragovima Zrinskih» s potporom IPA programa. U pripremanju tog dijela tabora najveći zadatak je imala učiteljica hrvatskoga jezika Jelena Adam, koja je djecu pripremila na putovanje u Hrvatsku. Prethodno je priređen za djecu kviz u kojem su mogli usvojiti znanja o povijesti pomurskoga kraja te o životu Zrinskih i Frankopana. Za vrijeme kviza vježbali su i situacijske razgovore, npr. «na graničnom prijelazu, kako kupiti sladoled, u dućanu», kako bi se lakše snalazili u raznim situacijama u Hrvatskoj. Prema učiteljici Adam, sedmi i osmi razred već vrlo lijepo govori hrvatski u takvim situacijama i samostalno su kupovali ili prosili što im je bilo potrebno. Izlet «Tragovima Zrinskih i Frankopana» osmišljen je zato što serdahelska osnovna škola od 1999. g. nosi ime Katarine Zrinski, pjesnikinje i povijesnoga lika, koja je podrijetlom iz obitelji Frankopan, a udala se za Petra Zrinskog. Prva je postaja izleta bila Čakovec, grad Zrinskih, koji se za vrijeme Zrinskih naglo razvijao. Utvrda i park mnogima su već bili poznati, no spomenik, koji je lani podigla Zrinska garda s tematikom oproštaj Katarine od muža Petra Zrinskog i brata Frana Frankopana, svima je bio nov. Inače članovi Zrinske garde tijekom ljeta svake se subote od 10 do 12 sati izmjenjuju na počasnoj straži na središnjemu čakovečkom Trgu Republike kod spomenika Nikoli Zrinskom i točno u podne odjekuje pucanj iz gardijskog topa, ali to taboraši nisu mogli dočekati jer su trebali nastaviti put «Tragovima Zrinskih». Premda Kuršanec govori o posljednjim trenucima života pjesnika Nikole Zrinskog, idući prema Zagrebu, bilo je logično prvo to pogledati, no učiteljica nije zaboravila spomenuti ni to da je u Nedelišću Juraj Zrinski utemeljio tiskaru. Ozalj na obali Kupe čekao je izletnike sa zrinsko-frankopanskim gradom što ga je dao podići Nikola Šubić Zrinski deset godina prije svoje junačke smrti u Sigetu. Nije izostalo ni Bosiljevo, mjesto rođenja Katarine Zrinski. Dvorac je, nažalost, u vrlo nezavidnom stanju, ali su sudionici ipak mogli vidjeti odakle ona potječe. Nakon poučnog izleta slijedio je kratak odmor blizu Opatije, u kampu Medveje. Šetnja po gradu, kupanje u plavetnilu bila je velika radost za djecu koja još nikada nisu vidjela ljepote Jadranskoga mora. Inače osnovna škola nastavlja organiziranje izleta u matičnu domovinu, početkom jeseni posjetit će Kumrovec i Krapinu, muzej neandertalaca.

Croaticino rođendansko slavlje u Potonji

Dan sela i Hrvatski tamburaški festival u Potonji u znaku Croaticine desete obljetnice

Zastupnička tijela potonjske mjesne i Hrvatske samouprave 14. kolovoza organizirala su Dan sela i Hrvatski ljetni festival, koji je postao tradicijom i održava se već četvrtu godinu zaredom. Dan sela i Festival i ove su godine obilovali raznovrsnim sadržajima. Malonogometni turnir na kojem se ogledalo dvanaest momčadi natječući se za „Kup Potonje”, koji je pripao ove godine nogometašima sela Martinaca. Bila je tu i vožnja kvada (motocikla na četiri kotača), vožnja kolima, igraonica. U ranim poslijepodnevним satima u mjesnoj crkvi svećenik Augustin Darnai služio je misu na hrvatskom i mađarskom jeziku.

Središnji je dio programa Dana bila svečana predaja i posveta parka za rekreaciju i odmor u središtu sela. Nazočnima se obratio načelnik sela Tamás Reiz, park je blagoslovio svećenik Augustin Darnai, a predao na uporabu parlamentarni zastupnik Ottó Karvalics.

Nakon toga je svečano otvoren Hrvatski ljetni festivala koji je ove godine održan u znaku „Desete obljetnice djelovanja Croatice” koja se pobjedniku Festivala hrvatskih

tamburaških sastava u Mađarskoj (održanom u sklopu Hrvatskoga ljetnog festivala) obvezala izdati CD-album.

Nakon Festivala tamburaša slijedio je nastup Stipana Đurića uz pratnju Tamburaškog sastava Koprive iz Petrovoga Sela, a potom bal do ranih jutarnjih sati uza svirku Pinka-benda iz Petrovoga Sela.

Četvrti, već tradicionalni Dan sela u Potonji i Hrvatski ljetni festival okupio je mnogobrojne Potonjane i Hrvate iz cijele Podravine pa i šire na cjelodnevnom druženju. Prekrasno kolovoško vrijeme, uređena Potonja, dragi gosti učinili su, kao i uvijek, da ovaj dan ostane svima u lijepom sjećanju, a Potonjanima na ponos.

Kako i ne bi kada tako malo selo, ali složna seoska zajednica pokazuje kako je sposobna za velike organizacije. Imaju se čime i ponositi. Vrijednim ljudima. Središnja točka dana bila je predaja na uporabu novoga parka u samom središtu sela, s dječjim igralištem, malim vodoskokom, paviljonom za odmor i klupama te s malim nogometnim igralištem.

Ulaganje vrijedno oko osam milijuna forinti ostvareno je iz program Nova Mađarska. Europska sredstva dobivena natječajem u vrijednosti od 6,5 milijuna forinti, te vlastiti udio 1,5 milijuna i dobrovoljni rad mještana učinili su park prelijepim. Kupljena su dva terena u središtu sela i počelo se s radovima razvojem parka i njegova okoliša – naglasio je to u svom obraćanju mještanima i načelnik sela Tamás Reiz.

Nakon predaje parka, na podignutoj pozornici našli su se govornici koji su biranim riječima otvorili priredbu ovogodišnjega Hrvatskog ljetnog festivala u Potonji. Prvi se mještanima, okupljenima obratio načelnik sela Potonje Tamás Reiz, potom predsjednik potonjske Hrvatske samouprave Jozo Dudaš, zamjenik predsjednika HDS-a Đuso Dudaš, a ne u posljednjem redu parlamentarni zastupnik Ottó Karvalics. Nakon njih u ime Izdavačkog poduzeća Croatica okupljeno mnoštvo pozdravio je Croaticin ravnatelj Čaba Horvath upoznavši ih ukratko s izgledom i strukturom Croatice te s njezinim pokroviteljstvom nad Hrvatskim tamburaškim festivalom koji se održao u okviru Hrvatskoga ljetnog festivala u Potonji. Naime slaveći 10. obljetnicu svog utemeljenja, započetim priredbama početkom ove kalendarske godine Croatica u svim hrvatskim regijama u Mađarskoj organizira jednu od svojih priredaba.

Ova potonjska bila je predstavljanje Croatice u Podravini. Središnja priredba, kako saznajemo, bit će koncem rujna u Budimpešti kada će u svečanim okvirima biti simbolično predana nova zgrada Izdavačkog poduzeća u Ulici Nagymezőz na broju 68, kupljena potkraj prošle godine.

Pozivu Croatice i organizatora Hrvatskoga ljetnog festivala odazvalo se nekoliko tamburaških sastava iz Mađarske koje je ocjenjivao tročlani ocjenjivački sud u sastavu: Stipan Krekić, Zoltán Vízvári i Ivan Salmer. Priredbu je snimala Croaticina tv-ekipa audio-vizualnog studija pa će Croatica načiniti i prigodan DVD koji će se uskoro naći u prodaji.

bpb

Sudionici Hrvatskoga tamburaškog festivala u Potonji

Biseri Drave iz Starina

Ovaj sastav djeluje od 1993. godine u okviru starinske osnovne škole. U četiri naraštaja sastava dosada je sviralo i pjevalo domalo sto osnovnoškolaca. Biseri su nastupali u svim podravskim hrvatskim naseljima, više puta u Pečuhu, Budimpešti, Bačkoj, Šomođu, u Željeznoj i Zalskoj županiji te u više naselja u Hrvatskoj. Na repertoaru sastava jesu podravske pjesme, prije svega iz Starina. Voditelj sastava Tibor Kedveš od Saveza Hrvata dobio je priznanje za doprinos razvitku hrvatske kulture. Ovoga su puta Biseri Drave izveli tri starinske pjesme: Oj, djevojko, Sirota sam ja i Tinini-tanana.

Tamburaški sastav Prekovac

Sastav je osnovan 2001. godine u Tukulji. Na početku su svirali narodnu glazbu i takozvane „šlagere“ u Tukulji i okolnim selima. Na repertoaru su imali uglavnom glazbu zavičajnih običaja. Orkestar je 2002. godine izdao svoj CD. Trenutno je u pripremi drugi CD, koji se u velikoj mjeri razlikuje od prvoga. Orkestar u ovom sastavu svira od 2004. godine. Otada na svim nastupima svira zajedno sa tamburaškim orkestrom sela Kalaza. Dvije i pol godine orkestar je redovito svakog vikenda svirao u budimpeštanskome Hrvat--skom restoranu. Od 2004. godine stalan je orkestar Hrvatske izvorne folklorne skupine iz Budimpešte. Od 2005. godine plodno suraduje s kulturno-umjetničkim društvom i tamburašima iz Velike. U programu ovoga nastupa predstavili su dvije vrste glazbe, hrvatsku glazbu iz Mađarske i današnju popularnu glazbu u Hrvatskoj.

Koljnofske tamburašice

U gradišćansko-hrvatskom naselju Koljnofu u Đursko-mošonsko-šopronskoj županiji više od 30 godina u organiziranom obliku nazočno je sviranje tambure. Već od osnovne škole za zainteresirane se podučava sviranje. Članice sastava Koljnofske tamburašice temelje su upravo tako i usvojile i nastavile svoju naobrazbu pod ravnanjem Geze Völgýija mlađeg, koji više od deset godina vodi Koljnofske tamburaše. Ovaj ženski sastav utemeljen je tijekom proljeća ove godine, premda je zamisao rođena već znatno prije. Na potonjskom festivalu Koljnofske tamburašice javnosti su se predstavile prvi put. Izvele su pjesme: Sroč kasno sam stala; D-mol valcer i skladbu Postar.

Tamburaški sastav Koprive

Ovaj sastav došao je u Potonju iz Željezne županije, iz Petrovoga Sela, gdje se odavna čuva i njeguje sviranje narodnih pjesama. Sustavno podučavanje započinje početkom

80-ih godina kada je nekoliko odanih roditelja, pod okriljem osnovne škole i posredovanjem majstora iz Zagreba, položilo temelje tamburaškog orkestra. Tamburaški sastav djeluje pod okriljem Društva gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj, gdje prati plesnu folklornu skupinu. Uz tu djelatnost redovito održavaju i samostalne nastupe, odnosno služe i kao prateći sastav pjevačkoga zbora Ljubičice iz Petrovoga Sela. U godini milenija orkestar je na Zemaljskoj kvalifikaciji narodnih orkestara osvojio zlatnu kvalifikaciju, a u Mohaču na prvome zemaljskom susretu tamburaša je osvojio prvo mjesto. Na njihovu repertoaru se nalaze uglavnom hrvatske pjesme i skladbe iz zapadnog dijela Mađarske te iz ostalih područja gdje žive Hrvati, a imaju i bogat repertoar iz glazbene proizvodnje u Hrvatskoj.

Hrvatski tamburaški sastav iz Kaniže

Sastav je u Potonju došao iz Zalske županije. Utemeljen je 2007. godine, voditelj mu je Žolt Trojko. Većina je članova u sastavu iz redova mladih kaniških Hrvata. Tamburaši i svirači muziciranje su počeli ponajprije na temelju sakupljene hrvatske narodne glazbene građe iz Pomurja, koju su čuli i zabilježili od svojih djedova i baka. Gostovali su u više naselja u Mađarskoj, tako tijekom lipnja i u Pečuhu na Prvome hrvatskom zemaljskom susretu tamburaša, a sve više poziva primaju i na priredbe u hrvatskim naseljima u Pomurju i Zalskoj županiji.

Koljnofske tamburašice – pobjednice Hrvatskoga tamburaškog festivala

Po procjeni ocjenjivačkog suda pobjednice Hrvatskoga tamburaškog festivala u Potonji jesu Koljnofske tamburašice kojima će u brizi i nakladi Izdavačkog poduzeća Croatica

uskoro biti izdana CD-ploča. Nakon završenog nastupa tamburaša dr. Franjo Pajrić, predsjednik Hrvatske samouprave u Šopronu i jedan od glavnih organizatora koncerta Marka Perkovića Thompsona u Sambotelu 2009. godine, predstavio je DVD-snimku spomenutoga Thompsonova koncerta. Dr. Pajrić idejni je začetnik audio-vizualnog projekta o Thompsonovu koncertu, a njegov je poticaj naišao na potporu Izdavačke poduzeća Croatica. Nakon rečenoga slijedio je nastup estradnog umjetnika Stipana Đurića, koji je oduševio petstotinjak okupljenih, te bal uz glazbenu podlogu Pinka Banda iz Petrovoga Sela.

Dan se ostvario potporom Rinnya-Dráva Leader Szövetség, Vidékfejlesztési Minisztérium, Samouprave sela Potonje, Hrvatske državne samouprave, Hrvatske samouprave Šomođske županije, Izdavačkog poduzeća Croatica, Saveza Hrvata u Mađarskoj i Zajednice podravskih Hrvata.

Branka Pavić Blažetin

U spomen

Zvonimir Ivković 1944–2010.

U Osijeku je 27. kolovoza u 65. godini iznenada preminuo Zvonimir Ivković, diplomirani kazališni organizator i umirovljeni intendant Hrvatskoga narodnog kazališta Osijek. Rođen je u Osijeku 1944. godine, a organizaciju kazališne djelatnosti diplomirao je na Fakultetu dramskih umjetnosti u Beogradu. Bio je stručni suradnik Centra za kulturu i voditelj Minit teatra, tajnik Zajednice kulturnih djelatnosti Općine Osijek, pomoćnik intendanta i intendant osječkoga Hrvatskog narodnog kazališta od 1981. do 1993. i pomoćnik intendanta riječkoga Hrvatskog narodnog kazališta Ivana pl. Zajca od 1994. do 2000. godine. Bio je dugogodišnji suradnik i jedan od poticatelja utemeljenja Hrvatskog kazališta u Pečuhu i pomagač njegovih prvih koraka, te također u kasnijem radu. Posljednjih je godina bio član Organizacijskog odbora Krležinih dana i jedan od osnivača te ugledne kazališno-teatrološke manifestacije. Bio je dugogodišnji suradnik i jedan od pokretača osnutka Hrvatskog kazališta u Pečuhu, ali i brojnih drugih teatroloških ustanova i događanja, poput Minit teatra u nekadašnjem osječkom Radničkom domu. Posljednjih je godina vodio Odjel za kazalište osječkog Ogranka Matice hrvatske. Ivković je bio dobar poznavatelj hrvatskog teatra u Mađarskoj.

U Selurincu 17. međunarodni sajam „Gazdanapok”

Na 17. međunarodnom sajmu poljoprivrede „Gazdanapok” u Selurincu, od 13. do 15. kolovoza, na temelju Sporazuma o suradnji ŽK Virovitica i Baranjskoga županijskog poduzetničkog centra Pečuh, u organizaciji ŽK Virovitica svoje proizvode izlagalo je 11 izlagača iz Virovitičko-podravske županije. Sajam su posjetila i izaslanstva gospodarstvenika iz te županije. Predstavnici sajma „Gazdanapok” i „Viroexpo” 14. su kolovoza razmijenili iskustva o organizaciji sajmova te zaključiti koliko ti sajmovi pridonose razvoju domaćih gospodarstava i povećanju međusobne vanjskotrgovinske razmjene.

*Sajam je posjetila i generalna konzulica
Ljiljana Pancirov*

Trodnevnomu međunarodnom gospodarskom sajmu sudjelovali su mnogobrojni izlagači iz svih dijelova Mađarske i inozemstva, četrinstotinjak izlagača. Podijeljeno je dvadeset i pet priznanja izlagačima i proizvođačima, organizacijama i udrugama. Velika nagrada sajma pripala je Bonafarm-Bóly Zrt.-u, Axiál Kft.-u, te Szabadszentkirályi Mezőgazdasági Zrt.-u. Veliku nagradu sajma za prehrambenu

industriju dobio je Pécsváradi Agrover Kft., a velika nagradu izlagača strojeva pripala je Vektor-Holding Kft.-u. Veliku nagradu za inovaciju zaslužio je TeGaVill Kft., a veliku nagradu malih proizvođača Méhesi-Melis Zoltán. Nagradu Poduzetničkog središta Baranjske županije zavrijedilo je Zemaljska udruga mađarskih pčelara, a posebna nagrada grada Selurince pripala je pčelaru Gáboru Mayu. Predstavnici i organizatori sajma „Gazdanapok” iz Selurince i „Viroexpo” iz Virovitice razmijenili su iskustva o organizaciji sajmova i razmatrali mogućnosti kako putem takvih sajmova pridonijeti razvoju domaćih gospodarstava i povećanju međusobne vanjskotrgovinske razmjene. Uz izaslanstvo Virovitičko-podravske županije sajam su posjetili i predstavnici Osječko-baranjske i Koprivničko-križevačke županije. Sajam je otvorio dr. Zsolt Feldman, zamjenik državnog tajnika za poljoprivredu, i predsjednik Baranjske gospodarske i industrijske komore dr. Tamás Síkfői. *bpb*

Šport

Zagreb – Europsko vaterpolsko prvenstvo

Barakude na domaćem bazenu

Zagreb je domaćin Europskog prvenstva u vaterpolu za muškarce i žene, od 29. kolovoza do 11. rujna u Sportskom parku Mladost na Savi.

Prvenstvo otvara hrvatska reprezentacija koja će se u prvom susretu sastati s europskim prvacima i velikim suparnicima, reprezentacijom Crne Gore.

Natjecanje će se odvijati u dvije skupine. U skupini A uz Hrvatsku i Crnu Goru natječu se još ekipe Italije, Rumunjske, Španjolske i Turske, a u skupini B borit će se reprezentacije Srbije, Mađarske, Njemačke, Rusije, Makedonije i Grčke.

U ženskoj konkurenciji natječe se osam reprezentacija. U skupini A su Hrvatska, Rusija, Italija i Grčka, a u skupini B Španjolska, Mađarska, Nizozemska i Njemačka.

Dok su u muškoj konkurenciji poznati

favoriti, među njima i popularne Barakude (omiljeni naziv hrvatskih reprezentativaca) koje će imati prednost domaćeg bazena i publike, u ženskoj konkurenciji stručnjaci predviđaju moguća velika iznenađenja.

U Sportskom parku Mladost svakodnevno će se održavati po deset utakmica – šest u muškoj i četiri u ženskoj konkurenciji. Poluzavršna i završna natjecanja igrat će se od 7. do 11. rujna. Opširnije obavijesti o natjecanjima i prodajnim mjestima na kojima možete kupiti karte za utakmice pronaći ćete na web-stranici www.zagreb2010.com.

S. B.

